

de Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Bijbelstudie: Blinde zielsogen

2 Messias
uitgeroeid en
tot heil gesteld

6 Een mensje uit het stof
Serie: 'Tot ouderling geroepen' [2]

13 De ogen richten op de drie-enige God
Rubriek: Situatie in het Midden-Oosten

MESSIAS UITGEROEID EN TOT HEIL GESTELD

*‘... zal de Messias
uitgeroeid
worden, maar
het zal niet voor
Hemzelven zijn.’*

Daniël 9:26a

Daniël is een kind Gods met een innig gebedsleven. Liever in de leeuwenkuil dan iets afdoen aan het opzenden van de dagelijkse gebeden tot de Heere zijn God.

Wondere bewaring door de Heere en wondere verheerlijking van de Naam Gods vonden plaats. Niet dat Daniël deze zaken bewerkte. Nee, de Heere Zelf zorgde voor Zijn kind en voor Zijn eer. Daniël deed getrouw en voortreffelijk zijn werk op de moeilijke maatschappelijke post die hij in het Babylonische rijk bekleedde. Het gebed was zijn vastheid en lust. Bij de Heere steeds schuiling zoeken, deed hem niet beschaamd staan.

In hoofdstuk 9 breekt er voor Daniël een bijzondere tijd van gebed aan. Hij onderzoekt de profetische woorden die de Heere aan Jeremia geopenbaard heeft. Daarbij merkt hij dat er onvervulde beloften Gods zijn. De Heere had reeds aan Jeremia de wederkeer uit Babel beloofd.

Deze ontdekking brengt hem door de werkingen des Geestes tot vasten en bidden. Worstelen met de heilige Verbondsgod mag hij, buigend onder God en

Zijn straffende hand vanwege de zonden van het volk en van hemzelf. En toch smekend tot de Heilige Die ook de Getrouwe is. Het gaat de zaak des Heeren aan en dat weegt hem. Dat drijft hem uit naar de troon der genade. Uit zielsbelang, want op de bodem van de harten van de oprechte Israëlieten lag toch de bede dat de Heere de hemelen zou willen scheuren en in de beloofde Verlosser zou willen neerdalen.

DE MESSIAS

De Heere antwoordt Zijn kind. Spoedig zal de wederkeer werkelijkheid worden. In dat antwoord spreekt de Heere tevens over de Messias. Zou dat niet het diepste verlangen van de oude profeet zijn geweest? Uitzien naar de komst van de Messias kreeg Daniël dienaangaande heilrijk onderwijs. Dat zal verwondering en blijdschap hebben gegeven. Eerst wordt de tijd tot de geboorte van de Messias aangeduid. Dan gaat

het onderwijs verder: 'De Messias zal uitgeroeid worden'. Dat zal wat geweest zijn voor Daniël. Stof om bij stil te staan. En om de Heere om meer licht over Zijn eigen Woord te vragen. De Messias zal uitgeroeid worden! Dat duidt op een smartelijke en smadelijke dood. Een lijdende, een stervende Messias wordt hier aangekondigd. Wie zal naar zulk een Messias uitgezien hebben? Een schuldverslagen volk dat de Heere niet missen kan, dat gebogen gaat onder het oordeel Gods over de zonde. Zo werkt de Heere immers Zelf plaatsmakend in het leven van Zijn kinderen. Juist wanneer Hij nader onderwijs wil geven over de borgtocht van Christus.

De Heere voegt er nog een woord bij: '... maar het zal niet voor Hemzelve zijn'. In het 'uitgeroeid worden' ligt dus kennelijke nuttigheid voor anderen. In vers 24 wordt dat verklaard: de Messias komt 'om de ongerechtigheid te verzoenen en om een eeuwige gerechtigheid aan te brengen'. Hier gaat het over de Messias Die komt om plaatsvervangend te lijden en te sterven, om de schuldovernemende Borg te zijn voor Zijn volk.

Diep wordt Daniel ingeleid in de heilgeheimen van het zalig worden. Was daar plaats voor in zijn leven, vraagt iemand misschien. Laten wij eens luisteren naar enkele klanken uit zijn aanhoudende gebed: 'Wij hebben gezondigd, en hebben onrecht gedaan, en goddeloos gehandeld, en gerebelleerd'. 'Bij U, o Heere, is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid der aangezichten'. Daniël belijdt zonde en eigent schuld.

Hij weet dat de toorn en de grimmigheid Gods billijk ontstoken zijn en dat de Heere Zijn recht handhaaft. Daar valt hij voor en buigt hij onder. Maar toch kan hij niet nalaten de Heere te smeken om barmhartigheid. Hij weet dat er in hem en zijn volk geen enkele grond ligt. Integendeel: ze zijn het oordeel waardig. Maar hij kan niet nalaten al die zaken de Heere voor te houden.

Kennen wij zulke worstelingen vanuit de nood van onze doorleefde onwaardigheid? Weten wij ervan alle gronden in onszelf te verliezen? Zijn wij al aan Gods kant gekomen, ook in Zijn handhaving van het recht? Dan leren wij dat het alleen maar zal kunnen bij de Heere vandaan. U die zulke worstelingen kennen mag, merk op wat Daniël ontvangt.

NADER ONDERWIJS

De Heere gaat Daniël onderwijzen, over het lijden van de Messias, over de vrucht van Zijn bitter sterven, over zaligheid en verzoening in de weg van voldoening aan Gods recht. Wat wordt de Messias zo dierbaar. Welk een diepte krijgt hier de liefde Gods en dat voor zulk een verloren zondaar.

De Heere geve ook ons zulk onderwijs door Zijn Heilige Geest, en ook zulke gebedsworstelingen. Hij doe ons gevoelen de nood der ziel en geve ons te zien de onmisbaarheid van deze Borg voor onze schuld. Wat leren we dan buigen en God rechtvaardigen. Maar juist zo maakt de Heere Zelf plaats voor de borgtochtelijke arbeid van Christus. Bent u onkundig van zulke heilgeheimen? Het belang van een Zaligmaker

weegt u toch wel? Of telt het gewicht van uw ziel niet? Hoe zullen we het dan straks maken voor Gods rechterstoel? Overdenk toch wat tot uw vrede dient. Zoek de Heere; nu is er nog de bediening der verzoening. En u die God zoekt met al uw levensvragen: weet u de weg niet en kunt u de oplossing van uw vragen niet bezien? Of heeft u weleens hoop op Hem mogen hebben, maar kunt u nu niet bezien hoe de weg verder moet?

Vraag maar om Zijn onderwijzing en leiding, ook als alles tegenloopt. Hij heeft het beloofd dat Hij Zijn hand tot de kleinen zal wenden.

Welk een grote genade ontvangt Gods Kerk. Wegneming van alle ongerechtigheid door deze Messias. Dat is tot roem van Gods vrije genade. En tot verwondering en stille overdenking in het hart.

Weet u hoe het in dit hoofdstuk begon bij Daniël? Hij 'merkte in de boeken'. Hij had een voortdurende omgang met het Woord en zocht erin. Moge dat toch ook van ons gelden, met de bede 'Och, schonk Gij mij de hulp van Uwe Geest'.

Het belang van een Zaligmaker weegt u toch wel? Of telt het gewicht van uw ziel niet?

DE TALE KANAÄNS

Over de tale Kanaäns wordt in het algemeen niet zo positief geoordeeld. Het gezaghebbende woordenboek "De Dikke Van Dale" stelt dat de term vaak ongunstig wordt gebruikt. Het omschrijft haar als 'het spraakgebruik der vromen' en als 'hoogdravende domineestaal'.

Onlangs promoveerde Martha Visscher-Houweling op een onderzoek naar 'het bevindelijk taalgebruik'. Zij doorzocht kerkbladen en bekeringsgeschiedenissen, zoals die te vinden zijn in Digibron, het digitale archief van de gereformeerde gezindte. De hoofdconclusie is dat de tale Kanaäns vitaal is en door de tijd heen verandering ondergaat. 'Ze bevat ook een stukje creativiteit'. Op de vraag of er toekomst is voor deze taal antwoordt Visscher positief: 'Het gegeven dat er variatie en verandering zichtbaar is, laat zien dat het geen 'dode taal' is'.

KARIKATUUR

In een mondelinge toelichting op haar proefschrift wees Visscher-Houweling op de vaak negatieve beeldvorming rond dit taalgebruik. 'Hoe negatiever een auteur

stond tegenover het fijne (= bevindelijk, wbk) taalgebruik, hoe minder representatief de weergave van het taalgebruik is', luidt haar conclusie. 'Sommige termen die in de literatuur naar voren komen, zijn in de theologische werken niet eens te vinden'.

Voorbeelden van literaire schrijvers die een karikatuur maken van de tale Kanaäns zijn er genoeg. De schrijvers Betje Wolff en Aagje Deken deden dat eind achttiende eeuw in de briefroman "Sara Burgerhart". Een eeuw geleden oefende de Rotterdamse predikant D. Hogenbirk Jzn. kritiek op deze taal uit in de roman "Neveldijk". Maar de meest felle spot is gevloeid uit de pen van de moderne schrijver Maarten 't Hart. Mensen die de tale Kanaäns spreken, schetst hij als vrome huichelaars. Dat negatieve beeld heeft zich vastgezet bij veel Nederlanders.

ARCHAÏSCH

Ook binnen de gereformeerde gezindte wordt niet altijd positief geoordeeld over het bevindelijk taalgebruik. Mensen noemen het archaïsche taal vol onbegrijpelijke termen, een vinding van mensen die niet aansluit bij het Bijbels taalgebruik.

Dat sommige termen archaïsch zijn of zo klinken, is waar. Mensen

die uitdrukkingen ontleen aan de tale Kanaäns moeten zich dat zeker realiseren. Soms is daarom uitleg nodig. Als een predikant onderscheid maakt tussen statelijk en standelijk, doet hij er goed aan het verschil duidelijk te maken. Soms kan een woord vermeden worden. Zo wordt bijvoorbeeld het woord 'mogen' vaak onnodig gebruikt. Veelzeggend is het als een opa aan het eind van een bezoek zegt: 'We mochten elkaar nog spreken', dat zijn kleinzoon vraagt: 'Van wie mocht dat dan, opa?'

BIJBELS

Het is onjuist om te beweren dat de tale Kanaäns niet Bijbels is. De term is zelfs ontleend aan de Schrift. In Jesaja 19:18 staat: 'Te dien dage zullen er vijf steden in Egypteland zijn, sprekende de spraak van Kanaän en zwerende den HEERE der heerscharen; één zal genoemd zijn: Een stad der versterking'. Het is heel duidelijk dat het in deze tekst gaat over een werk der bekering. Vijf heidense Egyptische steden zullen de taal van Kanaän spreken: zij zullen het werk des heils vertellen. Calvijn en Kohlbrugge vatten het ook op als de 'spraak' die alle kinderen Gods gemeen hebben en waarin zij hun geloof in God belijden en met elkaar spreken.

Er zijn ook zeker voorbeelden van termen in de tale Kanaäns die

Ook binnen de gereformeerde gezindte wordt niet altijd positief geoordeeld over bevindelijk taalgebruik.

In de rubriek Meelezen lezen we dit jaar delen uit het boek "De godvruchtige avondmaalganger" van Petrus Immens (1664-1720). Immens was vanaf 1697 tot aan zijn overlijden predikant in Middelburg.

DE GODVRUCHTIGE AVONDMAALGANGER

HOOFDSTUK 4

Hierin wordt aangetoond hoe het komt dat veel van Gods kinderen zo verontrust en twijfelmoedig voortgaan op de weg naar de hemel; in deze moeilijke omstandigheden worden zij hier bemoedigd en opgebeurd.

INLEIDING

In het vorige hoofdstuk heb ik gesproken over de aard van de geloofs-zekerheid en Gods kinderen aangemoedigd om daarnaar te streven. Ik denk dat het nu nodig is hun de belangrijkste oorzaken van hun bekommering te laten zien en die zo veel mogelijk weg te nemen. Die beletten hen immers om tot een stellige zekerheid te komen. Langs deze weg hoop ik een medewerker van hun blijdschap te mogen zijn.

Om dit doel te bereiken, zal ik het volgende doen:

- Ik zal laten zien dat deze twijfel en bekommering in mensen met waarachtige genade aanwezig kan zijn, en zelfs maar al te veel voorkomt.
- Vervolgens zal ik de belangrijkste oorzaken aangeven waardoor deze bekommering ontstaat.
- Daarna zal ik proberen geneesmiddelen aan te reiken om deze beschroomde en klagende mensen op hun plaats te brengen.
- Ten slotte zal ik tot hun profijt daar nog enige adviezen en richtlijnen aan toevoegen, zodat zij weten wat ze moeten doen om ten Avondmaal te kunnen gaan.

In Gods kinderen - dus zij die werkelijk genade kennen - kan veel bekommering zijn en die wordt ook daadwerkelijk al te veel gevonden. Dit eerste punt toon ik aan uit Gods Woord. Het leert ons in algemene zin dat de weg naar de hemel smal is en de poort nauw (Matth. 7:13, 14); dat de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt (1 Petr. 4:18); en dat men strijden moet om in te gaan (Luk. 13:24).

ZWAK EN STERK

In meer bepaalde zin leert Gods Woord ons dat er een zwak en een sterk geloof is. Er zijn zowel 'gekrookte rieten' als 'eikenbomen' (vgl. Jes. 42:3 en Jes. 61:3). Daaruit blijkt dat de een méér heen en weer geschud wordt en twijfelmoedigheid kent dan de ander. Dat wordt bevestigd door het voorbeeld van vooraanstaande heiligen, die in ernstige twijfel waren. David bad zelfs om een vrijmoedige geest en de vreugde van Gods heil, wat laat zien dat hij die miste (Ps. 51:14). En in Psalm 30:8 zegt hij: 'Toen Gij Uw aangezicht verborg, werd ik verschrikt'. En wat klaagde Asaf in Psalm 77 niet, toen hij zei: 'Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar; peinsde ik, zo werd mijn ziel overstelpt. Sela'. En: 'Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten, en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op?'

Ook Heman klaagde in Psalm 88: 'Van de jeugd aan ben ik bedrukt en doodbrakende; ik draag Uw vervaarnissen, ik ben twijfelmoedig'. Hetzelfde blijkt uit heel veel klachten van de heiligen, dat God Zijn aangezicht verbergt en dat daar duisterheid uit voortkomt, zoals in Psalm 13:2 en in de psalmberijming van Psalm 102:4 tot en met 9 en dergelijke. Ook de ondervinding van alle tijden geeft het aan.

► wordt vervolgd

direct hun wortels hebben in de Bijbel. Voorbeelden zijn: 'de tijd der minne' (Ezech. 16:8), 'de deur der hoop' die ontsloten wordt (Hos. 2:14), 'het sterven aan de wet' (Gal. 2:19) en 'gemeenschap met het bloed van Christus' (1 Kor. 10:16).

SCHRIFTGEBONDEN

Wie enigszins bekend is met de tale Kanaäns zal direct zeggen dat er ook termen in te vinden zijn die niet direct teruggaan op een Bijbelwoord. Dat klopt. Er zijn bijvoorbeeld woorden die teruggaan op een berijmde psalm, op een belijdenisgeschrift of op boeken van de Nadere Reformatoren. Ds. M. Golverdingen heeft er in 1989 in het jongerenblad Daniël op gewezen dat het geen bezwaar hoeft te zijn als woorden en begrippen uit de tale Kanaäns niet direct uit de Bijbel afkomstig zijn. Sommige woordvormingen kunnen volgens hem heel treffend de geestelijke ervaring van Gods volk typeren. Voorwaarde is wel dat de zaken die met deze begrippen worden benoemd duidelijk in de Bijbel zijn terug te vinden. 'Goede tale Kanaäns is Schriftgebonden taalgebruik', aldus ds. Golverdingen.

Tegelijk waarschuwde hij voor ontsporingen. 'Die moeten vanuit de Schrift weerlegd worden'. Evenzo wees hij erop dat het belangrijk is bepaalde woorden en begrippen uit te leggen. 'Juist om deze taal voor het nageslacht te behouden'.

En dat laatste is belangrijk. De hervormd-gereformeerde theoloog dr. H. Bout schreef hierover in 1973 in Theologia Reformata: 'Ik acht het veelszins een verarming als menigeen in deze tijd zich zo ver mogelijk van deze taal verwijderd houdt, zelfs als het woorden zijn die zonder meer in de Statenvertaling te vinden zijn'.

EEN MENSJE UIT HET STOF

'God neemt mensen om als gezanten van Hem in de wereld op te treden en vertolkers te zijn van Zijn verborgen wil. Woorden uit de "Institutie" (letterlijk: Onderwijzing) van Calvijn. De hervormer zet de nieuwe leer der Reformatie op schrift. Ook betreffende de kerkelijke dienaren.

1. Bevestigt tot ouderling
2. **Een mensje uit het stof (Calvijn)**
3. Ja-broer of vriendelijke vader (W. à Brakel)
4. Een stervende tussen stervenden (R.M. M'Cheyne)
5. In dienst van de Koning (ds. G.H. Kersten)
6. Blind voor de uitkomst

Het behaagt God om 'een of ander mensje, uit het stof verzezen' tot ambtsdrager te roepen. Dat vraagt van de ambtsdrager een bescheiden houding en van gemeenteleden respect en gehoorzaamheid. Het verbaast Calvijn dat God het onderwijs over de zaligheid in handen van kleine mensen legt om het door hen aan anderen door te geven. De apostelen mochten als eerste bouwmeesters van de kerk in heel

de wereld de fundamenten voor haar leggen.

Hij onderscheidt in de eerste eeuwen tijdelijke en blijvende ambten. De herders en leraars prediken het Evangelie en bedienen de sacramenten. Wat de apostelen voor de hele wereld hebben gedaan, moet iedere herder nu doen voor de eigen kudde waarover hij is aangesteld. Ouderlingen worden in de Schrift ook herders, opzieners of dienaren genoemd. Grote zaken verricht door geringe mensjes, is de grondgedachte bij Calvijn.

VROOM, HEILIG, ERNSTIG

In verschillende brieven noemt Paulus hen 'machten en regeerders van de kerk'. Volgens Calvijn zijn dat de door het volk gekozen ouderlingen, die belast zijn met 'de beoordeling van de levenswandel en uitoefening van de tucht'. Elke kerk heeft haar eigen raad van oudsten gehad, zegt hij, die samengesteld werd uit 'vrome, heilige en ernstige mannen'. Deze persoonskenmerken houden ons een spiegel voor. Ze kregen de bevoegdheid om te corrigeren wat verkeerd was. Zo'n orde is niet aan één bepaalde eeuw gebonden geweest, maar het ambt van kerkregering is in alle eeuwen noodzakelijk.

Wie zijn geschikt als opzieners? Calvijn: zij die gezond zijn in de leer, een heilige levenswandel hebben en goede voorbeelden zijn. Zulke mannen moeten vanzelf wel bekwaam zijn om de last te dragen die wordt opgelegd. Toen Christus de apostelen uitzond, voorzag Hij hen eerst van de onmisbare wapens en instrumenten. Wat de gemeente betreft, de verkiezing ging doorgaans gepaard met vasten en gebed om de Geest. De uitzending vond plaats in het midden van de gemeente. Want, stelt Calvijn, instemming en goedkeuring van het volk horen erbij. Nog steeds richten onze gemeenten zich bij de kandidaatstelling en procedures naar dit voorbeeld.

HERDERLIJK HART

Het valt op dat Calvijn de Schrift naspreekt, ook aangaande de kerkregering. Hij ziet de dienaar des Woords als een ouderling met daarnaast de opdracht om het Woord te prediken. Ouderlingen zijn de herders, die toezicht houden op de kudde en de tucht handhaven. Ze wijzen de weg van het geloof en 'delen een tik uit aan degenen die te ver van de kudde afdwalen' (uit: dr. H.J. Selderhuis: "Calvijn, een mens dient God").

De overheid van de stad Genève wilde de ouderlingen vooral

Calvijns laatste onderwijs, 1564.

John Flavel

gebruiken als dienaren van de openbare orde. Calvijn benadrukte echter hun rol als herder om het leven met en voor God te bevorderen. Straffen moeten het volk weliswaar in het gareel houden, maar dienen vooral als geneesmiddel om zondaars terug te leiden tot de Heere. Calvijn wilde juist het geestelijk dienen in de gemeente centraal stellen. Een herderlijk hart kan bij geen enkele predikant en ouderling gemist worden.

LEVENSDIEVIES

We zagen Calvijns verwondering over Gods besluit om nietige mensen te gebruiken tot dienst in Zijn kerk. Ook ouderlingen zijn slechts mensjes, uit het stof verzezen. Dat juist zij hun medemensen Zijn woorden mogen doorgeven, getuigt van Gods grote welgezindheid jegens mensen. De grote taak rust niet op de schouders van engelen, maar van sterfelijke mensen. Is de roeping tot ouderling geen treffelijk werk en verwaardiging? Ze zijn door de gemeente verkoren, door God geroepen en toebereid.

Van Calvijn is het levensdevisie bekend: 'Laat mij verteren, als ik maar nuttig ben'. Hij mocht zijn krachten geven voor de kerk der Reformatie in opbouw. Door eer en oneer, door kwaad gerucht en goed gerucht, met altijd weer de verloochening van zichzelf. Als een kaars die verteerde, maar Bijbels licht verspreidde in een donkere tijd en tot nu toe.

Gelukkige gemeente met zulke dienaren. Predikanten en ouderlingen die de lamp van Gods Woord laten schijnen in een eeuw van godsverduistering. 'Laat mij verteren, als ik maar nuttig ben'.

STEM UIT HET VERLEDEN

WAARSCHUWING AAN JONGEREN

'Zoek de Heere vroeg. Pas er toch voor op dat je dit zoeken niet uitstelt voor het laatst, zoals zo velen vóór jou al hebben gedaan, tot hun eeuwige verderf. Nu krijg je nog genadetijd. Zou je wel in Christus willen zijn? Heb je enige indrukken in je hart van het gewicht en de waarde van de eeuwige dingen? Ik weet wel dat veel jongeren op jouw leeftijd niet graag denken aan zulke ernstige dingen als de dood en de eeuwigheid. Je hart gaat misschien meer uit naar aardse genoegens en je laat deze ernstige zaken liggen voor als je oud bent. Maar dit is heel onverstandig, en wel om de volgende redenen:

1. Dit is de leeftijd waarop je wordt gevormd voor je leven. Nu is je hart nog ontvankelijk en kunnen je genegenheden nog worden beïnvloed. Je bent nu het meest geschikt voor dit grote werk.
2. Nu heb je de minste belemmeringen. Je bent in de morgenstond van het leven. Als iemand iets belangrijks moet doen, kan hij dat het beste 's ochtends doen. Later op de dag heeft hij namelijk vaak zoveel andere dingen aan zijn hoofd dat hij het vergeet of er geen gelegenheid meer voor heeft.
3. Je weet niet wanneer je leven voorbij zal zijn. Je weet niet of je ooit zo oud zult worden als je ouders. Op het kerkhof worden er ook graven gemaakt voor lichamen van jouw lengte. Een Joods spreekwoord zegt: 'Op Golgotha liggen schedels in allerlei soort en maten'.
4. Als je buiten Christus sterft, zal God je niet sparen omdat je nog maar een jonge zondaar, een kleine zondaar bent. Misschien denk je dat je nog niet oud genoeg bent om tot Christus te gaan. Maar als jij buiten Christus sterft, zul je echt wel oud genoeg zijn om verdoemd te worden. In het vuur van de hel liggen niet alleen grote boomstammen, maar ook kleine takjes.
5. Je zult een veel nuttiger leven hebben en Hem veel meer diensten kunnen bewijzen als je Hem vroeg zoekt en leert kennen. Velen hebben er later spijt van dat ze God niet eerder leerden kennen.
6. Je leven zal veel aangener zijn als je het al vanaf de morgenstond aan de Heere geeft. De eerstelingen heiligen de hele oogst. Als je God vroeg zoekt en vindt, zal dat een aangename invloed hebben op heel je leven, wat voor veranderingen, kruisen en moeiten er later nog zullen volgen'.

John Flavel

(uit: "Volbracht; de zeven kruiswoorden", Apeldoorn 2009).

AAN HET KRUIS

'En te negender ure riep Jezus met grote stem, zeggende: ELOÏ, ELOÏ, LAMMA SABACHTHANI? (...) Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'

Markus 15:34

Wanneer de Heere in het uur der wedergeboorte Zijn liefde uitstort in het hart van een verloren, verkoren zondaar, wordt het waar in de ziel dat het onze ongerechtigheden zijn die scheiding maken (Jes. 59:2).

De nadruk kan daarbij liggen op de overtuiging van onze ongerechtigheden. Dan ontstaat er in de ziel iets van die benauwdheid en die angsten der hel die ons alle troost doen missen.

Als dat echter het enige is, dan moeten we vrezen dat het niet meer zijn dan (zware) algemene overtuigingen die een mens uiteindelijk niet verbreken en verootmoedigen voor Gods aangezicht. Het wezenlijke van het ware leven der genade is dat er bij de benauwdheid altijd ook iets geboren wordt van die liefdessmart, omdat we door onze zonde een breuk geslagen hebben tussen God en de ziel. Een breuk die zo smartelijk wordt omdat we door de ingestorte liefde Gods in het hart de Heere, Zijn gunst en Zijn gemeenschap niet meer missen kunnen.

ZOET

En juist dat maakt duidelijk dat het gaat om het zaligmakende werk des Heeren. Daarom zong Psalm 116 niet alleen van benauwdheden, maar juist ook van het zich omringd weten van droefenissen. En die droefheid, die iets 'zoets' in zich heeft, zou men nooit meer willen missen. Die droefheid die niet alleen de zonde doet haten en verlaten, maar juist ook temeer doet bedelen om Gods gunst,

genade en gemeenschap. Om bij de Heere te mogen zijn, daar is het ook de meest bekommerde zondaar uiteindelijk om te doen. Niet om de straf of de hel te ontlopen. Niet om de hemel en het geluk te ontvangen. Maar Gods gemeenschap, dat is het diepste verlangen en de grootste smart die het leven doortrekt.

Dat gemis van Gods gunst en gemeenschap doortrekt het hele genadeleven. Dat is wat Gods kinderen, juist ook na het afdwalen van de Heere, weer zoveel smart geeft in de ziel. Zeker, de zonden smarten hen, waarmee ze de Heere beledigden. Maar meer toch het missen van Zijn nabijheid en Zijn vriendelijk aangezicht doet de ziel uitgaan met de bruidskerk om Hem te zoeken die hun ziel zo onuitsprekelijk lief heeft gekregen en van Wie ze in het gemis uitroepen: 'Al wat aan Hem is, is gans begerlijk. Zulk een is mijn Liefste'.

GODSVERLATING

Om die gemeenschap tussen God en de zondaar nu in een rechte weg weer te herstellen, was het zeer diepe lijden van Christus aan het kruis op Golgotha nodig. Dat diepe lijden, niet zozeer naar Zijn lichaam, niet dat drinken van de beker van Gods toorn, maar vooral het ondergaan van de totale

Godsverlating, dat uiteindelijk de eeuwige straf in de hel zal wezen. En die totale Godsverlating, waarvan we alleen maar kunnen stamelen, horen we in het gebed aan het kruis klinken aan het einde van de drie uur durende duisternis. Toen is waar geworden wat Luther zei: 'God van God ontdaan, wie zal dat verstaan'. Daar klinkt uit de mond van Christus in de Aramese taal: 'ELOÏ, ELOÏ, LAMMA SABACHTHANI?' Hij van God verlaten, zo zegt het formulier voor het Heilig Avondmaal, 'opdat wij nimmermeer van Hem verlaten zouden worden'.

Wat vloeit uit dit zo diepe kruiswoord, waar de Vadernaam niet meer klinkt, maar waar het Kind als mens in de totale Godsverlating hangt, de zoete troost dat de gemeenschap tussen God en de zondaar weer hersteld kan en zal worden. Wat vloeit als vrucht uit deze bede de zalige gemeenschap die de ziel in beginsel weer ontvangen mag en waar de eeuwigheid vol van zal zijn! Dat is het leven voor de Kerk; het is mij goed nabij God te wezen!

Bidt u het ook: 'Kom, Heere Jezus, ja kom haastelijk? 'En alzo zullen wij altijd met den Heere zijn. Zo dan, vertroost elkander met deze woorden'.

Blinde zielsogen

**‘En voorbijgaande,
zag Hij een mens,
blind van de
geboorte af’.**

Johannes 9:1

Daar zit die man, in zichzelf gekeerd, opgesloten in z'n binnenste, altijd ellendig, jammerlijk, arm en vooral heel blind. Hij houdt zijn lege hand op om te bedelen, ook al mocht er in Israël geen bedelaar gevonden worden: 'Alleenlijk omdat er geen bedelaar onder u zal zijn' (Deut. 15:4a). Maar deze blinde moet wel eten. Wat moet hij anders dan bedelen!

Velen lopen hem achteloos voorbij. Er zijn wel veel tempelgangers, maar weinig helpers, weinig naasten die net zo veel van de ander houden als ze van zichzelf houden. Ook 't vrome volk dat opgaat naar Gods huis ziet hem meestal over het hoofd.

Trouwens, hoe heet deze man? Johannes vertelt het niet. De blindgeborene heeft geen naam. Iemand heeft hem al eens 'Elckerlyck' genoemd, of 'U-en-ik'. Met andere woorden: hij zou iedereen kunnen zijn, want we derven allemaal de heerlijkheid Gods, zijn allemaal aan de gevolgen van de zonde onderworpen en zijn van nature in geestelijk opzicht allemaal stekeblind geboren. Vandaar dat deze man ook best 'U-en-ik' genoemd kan worden.

Jezus komt langs en ziet hem, schrijft Johannes. Deze blinde klaagt niet en roept niet 'Zone Davids, ontferm U mijner'. Hij zit daar maar met lege ogen de wereld in te kijken. Hij zit echt aan de grond. Eén hoopje zieligheid. Maar vandaag is het voor hem de welaangename tijd, het uur van Gods welbehagen, want Christus is met innerlijke ontferming over hem bewogen. Hij komt voorbij en ziet hem, ziet z'n verdrukking en eenzaamheid. De blinde ziet Jezus niet komen, maar dat geeft niet, want Jezus ziet hem wel. Voor Hem is deze man geen vreemde, want die blinde is Hem van eeuwigheid gegeven door de Vader.

De blindgeborene heeft geen enkele Christuskennis, maar Christus kent hem, want Hij kent de Zijnen. Ook in deze geschiedenis gaat alles van Hem uit en straks gaat deze blinde man met de buit naar huis.

Christus staat stil. Zijn discipelen houden ook de pas in, drentelen wat om Hem heen, zien Hem dan vol mededogen naar de blinde kijken en willen opeens wat over die man weten: 'Rabbi, wie heeft er gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind zou geboren worden?' (Joh. 9:2b).

De discipelen leggen plompverloren een theologisch vraagstuk van formaat op tafel! Natuurlijk is blindheid een gevolg van de zonde, zoals ook de dood in de wereld gekomen is als gevolg van de zonde, maar, is er ook een aantoonbaar verband tussen een bepaalde persoonlijke zonde in iemands leven en de straf die op die zonde volgt?

De leerlingen van Jezus gaan leerstellige vragen stellen: Zou er nu een bijzondere schuld in het leven van deze man liggen, óf anders misschien in het leven van zijn vader en moeder? Als deze man blind geboren is, zou hij dan in de baarmoeder al gezondigd kunnen hebben? De rabbijnen leren dat iemand vóór zijn geboorte, in de moederschoot, al zondigen kan. Maar, gesteld nu dat dat níét kan, dan moet het de schuld van z'n ouders wel zijn! Toch?

*Hij komt
voorbij en
ziet hem*

Het gebed des Heeren

Als je jarig bent, maak je misschien wel een mooi lijstje. Daarop staan allemaal cadeaus die je graag wilt hebben.

*'Doe je mond
wijd open en
Ik zal hem
vervullen'*

Zou bidden hetzelfde zijn? Een lijstje van dingen die je allemaal aan de Heere vraagt en waarop Hij antwoord geeft? Zo heeft de Heere bidden niet bedoeld. In het gebed des Heeren zie je duidelijk waar het om gaat. Het eerste gedeelte van het 'Onze Vader' begint niet bij ons, maar bij God. Bij wat jij voor je hart nodig hebt. Het gaat om Zijn Naam, om Zijn Koninkrijk, om Zijn wil.

In de Catechismus wordt gezegd dat wij moeten bidden om 'alle geestelijke en lichamelijke nooddrift'. Dus: eerst wat je niet kunt missen voor de eeuwigheid en daarna wat je niet kunt missen in dit leven. Het gebed eindigt met de erkenning dat uiteindelijk alles in Gods hand ligt. De Heere weet veel beter dan jij en ik wat jij nodig hebt. Zijn gedachten zijn veel hoger dan onze gedachten. Wij mogen alles aan de Heere vragen. Hij hoort onze gebeden, maar Hij geeft niet altijd precies wat wij vragen. Hij geeft wat het beste voor jou is.

Misschien zeg je: 'Ik ben nog onbekeerd,

mag ik dan wel bidden?' Wat zegt de Heere in Zijn Woord? 'Doe je mond wijd open en Ik zal hem vervullen' (Ps. 81:11). Je denkt: Maar hoort de Heere mij wel? Jazeker. In Zijn Woord staat dat Hij zelfs de jonge raven hoort als ze om voedsel vragen. Zelfs die onreine dieren worden verzorgd en beschermd door Hem. Zou de Heere jouw gebed dan niet willen horen?

Als je niet weet wat je moet bidden, mag je het Onze Vader altijd bidden. Want dat heeft de Heere Jezus ons geleerd. Het is een volmaakt gebed. Er staat alles in wat jij nodig hebt.

LEESTIP: JESAJA 55:6-11

de **Saambinder**

**Vraag van de week:
Wat hebben de overpriesters met
het verradersgeld van Judas gedaan?**

Antwoord op de vraag van vorige week:
Lazarus, Martha en Maria woonden in Bethanië.
Johannes 11:1

‘Wanhoop is een zonde, een zeer gruwelijke zonde.’

Thomas Brooks

BIJ DE VOORPAGINA:

GEREFORMEERDE GEMEENTE DORDRECHT

Op 17 december 2025 overlijdt oud-ouderling A.D.M. Lambregts uit Dordrecht, in de leeftijd van 83 jaar. Van 1990 tot 2021 heeft hij de gemeente in het ambt gediend.

Afkomstig uit de Rooms-Katholieke Kerk blikt hij in Daniël van 5 maart 1999 op zijn leven terug: ‘In het najaar van 1964 ontmoette ik een meisje in de trein dat later mijn vrouw is geworden. Zij was protestant en van de Gereformeerde Gemeente, waar ik toen nog nooit van gehoord had. Ik vroeg wel: van Luther of Calvijn, waarop zij zei dat het beide was, maar meer Calvijn dan Luther! Toen we verkering kregen, ben ik direct met haar meegegaan naar de kerk, de Gereformeerde Gemeente van Rotterdam-Zuid. Er werd een preek gelezen over Zondag 2 van de Heidelbergse Catechismus: Waaruit kent gij uw ellende? Uit de wet Gods! De Heere deed mij beleven een hater te zijn van God en mijn naaste. Ik voelde dat ik tot God bekeerd moest worden en dat ik vanwege mijn zondenschuld voor Hem niet bestaan kon. Dit is voor mij een zaak van veel strijd en

gebed geworden. Het grootste wonder is dat de Heere mij later vanuit Hebreeën 10 gewezen heeft op de volkomenheid van het offer van Christus. Niets van mij kwam en komt meer in aanmerking!’

John, de schrijvende pelgrim

Zondagmiddag

Op een zondagmorgen komt John heel stil uit de kerk. Zwijgend zit hij aan tafel.

‘Wat is er John? Heeft dominee Hall niet naar je zin gepreekt?’ vraagt Mary vriendelijk.’

‘Niet naar mijn zin?’ barst John los. ‘Ik dacht dat hij alleen voor mij preekte! Hij zei dat we de sabbat niet mochten ontheiligen door allerlei spelen, net als in jouw vaders boek staat. En het leek of hij steeds naar mij keek.’

Mary zegt niet veel terug. Iedere zondagmiddag gaat John naar de Green, de groene speelweide bij de Moothal. Ze heeft hem nooit tegen kunnen houden om met zijn vrienden allerlei spelen te doen. Misschien dat hij het nu laten zal?

John wordt weer wat spraakzamer. ‘Je soep smaakt weer heerlijk, Mary.’

Hij kijkt naar buiten, waar de zon vrolijk schijnt. ‘Kijk, daar gaan de eerste vrienden al. Ik ga straks weer naar de Green, denk ik. Het is veel te mooi weer om binnen te zitten. En dat catspel is een onschuldig spel. Ik was wat van streek omdat de dominee naar mij keek. Ach, hij is ook maar een mens. Vanavond blijf ik echt bij jou. Dan gaan we weer verder met lezen.’

John wacht niet of Mary er iets tegen inbrengt. Na het eten trekt hij de deur achter zich dicht en loopt naar de Green, waar zijn vrienden al volop bezig zijn met allerlei spelen.

Al gauw doet hij volop mee met het catspel en slaat met een plank een houten bal weg. Maar als hij een tweede slag wil slaan, valt zijn arm opeens slap naar beneden. Hij hoort heel duidelijk een stem. ‘Wil je je zonden verlaten en naar de hemel gaan, of je zonden vasthouden en naar de hel gaan?’

Geschrokken kijkt hij naar boven. Het leek of de stem uit de hemel kwam. Dan kijkt hij om zich heen, maar de vrienden spelen gewoon verder. ‘Let op John, wat je doet!’ roept een van hen.

HET BELANG VAN DE LEERDIENST

We denken met elkaar na over de zegen en de regelmaat van de tweede dienst op Gods dag, waarin gepreekt of gelezen wordt 'naar de orde van ons troostboek uit Heidelberg'

Daarvoor zijn we terugggegaan naar het verleden, om lessen te leren. De argumenten tégen de catechismuspraak zijn niet nieuw. Die bleken te komen van de kant van de hoorders die meer variatie wensden, en van predikers die er niet zoveel innerlijke binding mee bleken te hebben. In het korte historische overzicht waren we inmiddels bij de nieuwere tijd.

NA 1945

Na de Tweede Wereldoorlog probeert men in de Hervormde Kerk de catechismusprediking nieuw leven in te blazen. De Kerkorde van 1951 bepaalt dat de tweede diensten leerdiensten 'kunnen' zijn over de belijdenisgeschriften. Het is dus mogelijk om het te doen, maar er mag gerust wat anders aan de orde gesteld worden. De catechismusprediking blijft het kind van de rekening. Wel krijgen de andere belijdenisgeschriften daardoor soms meer aandacht, met name in de kring van de Gereformeerde Bond.

Wanneer we deze ontwikkeling overzien, zien we een wonderlijk mechanisme, zoals we dat ook zien bij het invoeren van gezangen. Zodra de gezangen vrijgegeven worden, verliezen de Psalmen hun terrein. Zodra er ruimte geboden wordt voor andersoortige themadiensten, verliest de Heidelbergse Catechismus terrein.

In de Gereformeerde Kerken verdwijnt de HC-prediking na 1960 bijna helemaal. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een kritische houding ten opzichte van de klassiek gereformeerde leer, door een vrijere opvatting

over de zondagsbesteding en de wens om actuele thema's aan de orde te stellen. De kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland spreekt na 2004 in deze geest over de tweede dienst. Er is geen enkele verwijzing naar de Heidelberger, behalve dat die genoemd wordt in de grondslag.

Verblijvend is het dat we mogen vaststellen dat in de smalle gereformeerde gezindte de catechismusprediking in ere gehouden wordt. Toch zien we de laatste twintig jaar langzaam iets verschuiven. Ook onder ons blijkt de wekelijkse catechismusprediking niet meer overal vanzelfsprekend. Het kerkbezoek tijdens de tweede dienst neemt af. Is er bij de hoorder van 2026 minder behoefte aan 'onderwijs uit de Schriften'? Worden we elders meer gevoed door een andere geloofsbeleving? Gaat de HC-prediking minder vanzelfsprekend worden dan in het verleden? De Heere verhoede het genadig.

DE WARME GLOED

Wanneer een predikant al wat langer in een gemeente staat, kan de behoefte ontstaan om uit andere belijdenisgeschriften te preken. Ook signalen vanuit de gemeenten vragen om een bepaalde afwisseling. In de vakantietijd wordt de catechismusprediking wel onderbroken. Daarvoor is vanzelf alle begrip, zolang we de regelmaat van het 'in twee jaar rondpreken' maar niet kwijtraken. Ook twijfelen we geen ogenblik aan integere intenties, maar laten we waakzaam blijven. Als we de regelmaat kwijtraken, dreigt ontwenning.

We willen immers blijven inscherpen, in hartelijke verbondenheid aan ons troostboek, al eeuwenlang.

Er is alles voor te zeggen om onze belijdenisgeschriften meer aandacht te geven. Heel graag zelfs. Maar waarom moet de regelmaat van de catechismusprediking daaronder lijden? Het karakter van de Nederlandse Geloofsbelijdenis is sterk apologetisch, verdedigend naar buiten dus. De kerk wil naar buiten toe laten horen wat ze belijdt. Daardoor heeft dit belijdenisgeschrift een sterk voorwerpelijke karakter, hoewel er ook bevindelijke artikelen zijn. Maar de structurele, warme bevindelijke toonzetting ontbreekt vaak.

De Dordtse Leerregels kunnen we ook nooit hoog genoeg waarderen. Maar de spits ervan is wel sterk gericht op het verdedigen van de leer van vrije genade tegenover het interne remonstrantisme. Dat is een actuele strijd die beslist onze aandacht verdient. Laten we zoeken naar gelegenheden daarvoor! Maar liever niet ten koste van de catechismusprediking.

De Catechismus kent de wekelijkse toespitsing op ons hart: 'Wat troost u, wat nut u, hoe wordt u verzekerd, wat verstaat gij?' Het is juist deze bevindelijke gloed die de gemeente dringend en regelmatig nodig heeft, zeker in een tijd waarin een andere geloofsbeleving dreigt. De eenheid van ons kerkelijk leven hangt hiermee ten nauwste samen. Als kerkenraden en zeker ook als predikanten willen we dát hoorbaar maken. Daarover in een volgend artikel meer.

► wordt vervolgd

DS. A.P. BAAIJENS, NAMENS HET DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL

DE OGEN RICHTEN OP DE DRIE-ENIGE GOD

Opnieuw is het land Israël in een oorlog verwickeld. Onze medewerker Van Vuuren was met zijn vrouw in Israël om onderwijs te geven, toen Israël en de Verenigde Staten de aanval openen op Iran.

Ze hebben van heel dichtbij meegemaakt wat het betekent als er een voortdurende dreiging is van gevaar. Het doet iets met je als op één dag ruim 20 keer de schuilkamer moet worden opgezocht. De enige echte veiligheid ligt dan in Hem van Wie David mocht getuigen: 'De HEERE is mijn Herder, mij zal niets ontbreken' (Ps. 23). Gelukkig konden ze veilig terugkeren naar Nederland.

Na de eerste spannende dagen blijkt dat zoveel mogelijk het 'gewone' leven in Israël ook weer doorgaat. Al valt het niet mee dat er opnieuw veel onzekerheden zijn hoe dit zich verder gaat ontwikkelen; als je vaak niet kunt werken, de kinderen weer niet naar school kunnen. Voortdurende spanning en dreiging maken een mens moe. Deze oorlog komt bovenop meer dan twee en half jaar verspreid oorlogsgeweld. Er is het gevoel dat het nooit ophoudt. We mogen wel bidden om wijsheid voor allen die belangrijke besluiten moeten nemen, voor het volk van Israël, alsook het Iraanse volk.

HOOP EN GEBED

Ds. D. Zadok gaf in een reactie aan dat hij 'hoopt en bidt dat het Iraanse volk spoedig bevrijd zal worden en vrienden en bondgenoten van Israël zullen worden'. En zijn hoop en gebed voor het volk in Israël is 'dat wanneer ze

naar de hemel kijken, hun ogen niet zullen gericht zijn op de gevechtsvliegtuigen van Israël of de ballistische raketten, maar op de God van Israël, de God van Abraham, Izak en Jakob, de drie-enige God van de Schrift Die trouw blijft'.

Dat raakt tegelijk het werk van het deputaatschap voor Israël. Het is het uitzien dat velen mogen komen tot de bevindelijke kennis van die drie-enige God. Het is veelzeggend wat iemand kortgeleden in Israël zei, dat de charismatische beweging een kwalijke invloed met zich meebrengt, maar een veel groter gevaar en dreiging zijn zij die de Drie-eenheid loochenen. Het is tot verwondering dat de Heere openingen geeft om het onderwijs aangaande die kennis te mogen doorgeven. Met het gebed of Hij het wil brengen in de harten.

Daarnaast moet de invloed niet onderschat worden van hen die apostolisch gezag opeisen en op een verborgen wijze proberen in te dringen in de gemeenten, zogenaamd om te reformeren. Te midden van dat alles vraagt het van ons om in getrouwheid de boodschap van het Woord te brengen. Het onderstreept tevens de noodzaak van onderwijs dat aan de kerkenraad van de gemeente Nechama in Nof Hagalil gegeven mag worden, om hen

In Israël is voortdurend dreiging van gevaar.

te funderen in de leer van Gods Woord en de belijdenis. De laatste conferentie die met hen gehouden is, ging over de wet en de christelijke vrijheid. Actueel in Nederland én Israël!

VERBORGEN DINGEN

Er worden rondom de hele situatie in het Midden-Oosten veel speculaties gedaan en gedachten geuit met betrekking tot de eindtijd. Laten we voorzichtig zijn met het invullen van dingen die voor ons verborgen zijn. Eén ding is zeker, dat het de HEERE niet uit de hand loopt. In alle dreiging en spanning blijft het waar wat Hij door middel van de profeet Jesaja heeft gezegd: 'Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen'. Dat geeft moed om in alle eenvoud het zaad te strooien. De grote Landman Zelf zal zorgen voor de vrucht naar Zijn welbehagen.

SYNODE IS GESCHIEDENIS

De zesde en laatste synodedag wordt op 12 februari 2026 geopend door de tweede voorzitter, ds. S. Maljaars. Hij mediteert over Psalm 89:3a: 'Uw goedertierenheid zal eeuwiglijk gebouwd worden.'

Ethan is een wijze zanger in een tijd vol breuken. Maar het verbond van God met David kan niet verbroken worden. Gods goedertierenheid vloeit voort uit dat genadeverbond. Van geslacht tot geslacht wordt Gods Naam voortgeplant. Dat werk zal door Christus' hand gelukkig voortgaan. "t Is trouw, al wat Hij ooit beval!" Alleen daarop kan en mag onze hoop gevestigd zijn.

HUWELIJK

Een commissierapport over verdrietige pastorale praktijken wordt aanvaard. Wanneer een huwelijk is vastgelopen en er sprake is van geweld en mishandeling kan het enorm spannen. Er wordt dan veel geleden. Het synodale rapport "De heilige huwelijke staat" is en blijft het kerkordelijke kader. De synode wil niet terechtkomen in allerlei casuïstiek. Tegelijk vraagt elke situatie maatwerk. Goede ambtelijke begeleiding geeft van meet af aan helder Bijbels onderwijs en verwijst tijdig door naar hulpverlening.

CORRESPONDENTIEBANDEN

Bij 'correspondentiebanden' tussen kerken gaat het om officieel contact vanwege verwantschap en herkenning. Gegroeide situaties (denk aan Noord-Amerika en zendingskerken) en mogelijke toekomstige vormen zijn onder de loep genomen. Allerlei aspecten die van invloed zijn op de mate van contact, afstemming en samenwerking worden in het rapport ontrafeld. De synode oordeelt (na enkele aanvullingen) dat dit een 'grondig en evenwichtig' rapport is dat behulpzaam zal zijn bij het behandelen van actuele vraagstukken:

de toekomst van de gemeente in Carterton (Nieuw-Zeeland) en de uitzonderlijke situatie van ds. Ude (emeritus-predikant van de Nigerian Reformed Church, die uit het zendingswerk voortgekomen is). Ds. Ude moest door bedreigende omstandigheden vluchten uit Nigeria en heeft zich gevestigd in Nederland.

CGO EN COMMISSIE TOERUSTING

In de middagzitting komt het Centrum voor Godsdienstonderwijs (CGO) aan de orde. Dat de accreditatie voor de hbo-opleidingen weer binnen is, stemt tot blijdschap. Ontwikkelingen in regelgeving zorgen ervoor dat we alert moeten blijven. Het belangrijke werk van de Commissie Schriftgezag krijgt een extra financiële ondersteuning vanuit diverse gremia.

EVANGELISATIE

Het beleidskader van het Deputaatschap Evangelisatie (EVGG) wordt doorgenomen. De overgang van 'alleen landelijk aangestelde evangelisten' naar 'meer evangelisatie vanuit classes en gemeenten' loopt al jaren en vraagt aangepaste sturing. Daarbij komt het aspect van financiering aan de orde, met vraagstukken rond draagkracht en geldstromen.

De verantwoordelijkheden voor vastgoed op langere termijn vragen grondige doordenking, in samenwerking met het Deputaatschap Kerkbouw. Ook met betrekking tot allerlei andere aspecten van verantwoordelijkheid en beleid is uitwerking nodig, met oog voor maatwerk, op verschillende niveaus (landelijk, classicaal, plaatselijk).

GOED BESTUUR

Een commissie heeft beleid geformuleerd voor 'goed bestuur'. Dit moet bevorderen dat deputaatschappen integer, transparant en effectief bestuurd worden.

Elk daarvan heeft een eigen mate van complexiteit, maar zal zich ervan vergewissen welke delen van de code van toepassing zijn en geeft daar in het volgende synoderapport rekenschap van. Het principe 'Pas toe of leg uit' is leidend.

SLUITING

Preses ds. A. Schot spreekt aan de hand van 1 Korinthe 12:18-31 een dankwoord uit. Hij bedankt ieder die aan de Generale Synode 2025/26 een bijdrage geleverd heeft. In het bijzonder de mensen van het Bureau Kerkelijke Dienstverlening (BKD), de notulist, de Goudse kerkenraad, organist Pieter Heykoop, de koster, cateraars en schoonmakers: cruciaal voor een goed verloop.

In het moderamen werden drie nieuwe leden gekozen. Er waren belangrijke onderwerpen aan de orde. Het maakt klein, wanneer we zien hoe de Heere gewaakt heeft, hoe we in openheid en broederlijkheid mochten spreken, aldus de voorzitter. Hem komt de eer toe.

Scriba ds. J.M.D. de Heer spreekt hartelijke woorden van dank aan de preses voor de wijze waarop hij de vergaderingen heeft mogen leiden en laat ten slotte zingen Psalm 139 vers 10 en 14. Daarna gaat hij voor in dankgebed.

De synode 2025/26 is geschiedenis.

Hij was het Die mijn heil bewerkte (verhalen uit vroeger jaren)

A. Bel

uitg. Gebr. Koster; 160 blz., € 16,90.

Hij was het Die mijn heil bewerkte

U kent dat wel, het is wat later op de avond en u nestelt zich nog even in de bank met een boek. Als u dit gebruik niet kent, is het de moeite waard om het eens te proberen. Dit boekje is bij uitstek een boek voor zo'n moment.

A. Bel schreef opnieuw een boek met daarin voorvallen uit het leven van Gods kinderen. Sommige verhalen zijn bekend, maar vele verhalen waren (voor mij) onbekend. Het mooie van de verhalen is dat het laat zien dat Gods kinderen ook 'gewone mensen' zijn. Sommige verhalen zijn ontroerend, andere verhalen laten de lezer glimlachen.

Ik neem u zomaar even mee door de veertig hoofdstukken die het boekje telt. Hoofdstuk 2 trekt lessen uit de verkoop van een versleten paard. Hoogst actueel! Een aantal hoofdstukken worden gewijd aan Chrisje, de kinderjuf, die haar kindertjes niet meer mocht vertellen dat ze bekeerd moesten worden. Ik denk aan ds. Joh. Drost wiens huis tot de grond toe afbrandde, maar daarin ook het voordeel vond dat hij nu geen oude preken meer hoefde te gebruiken. En wat dacht u van ds. J.J. de Kat Angelino die zijn gemeente confronteerde met hun drank- en rookuitgaven en daartegenover hun schamele gaven voor de zending plaatste?

Aandoenlijk zijn de zes hoofdstukken over Kees van Steenwijk die in het Leidse weeshuis terecht kwam. Toen God hem genade in de ziel geschonken had, kreeg hij het er heel moeilijk. Lichamelijke en psychische mishandelingen volgden. Maar Kees bleef zijn oudvaders lezen, zelfs tijdens de kerkdiensten van de verlichte predikanten waar hij verplicht was heen te gaan.

Zomaar wat gebeurtenissen die beschreven worden. Ik zou zeggen, lees het zelf maar. Van harte aanbevolen!

DS. J. DE KOK, SINT-ANNALAND

Van geslacht tot geslacht. Hoofdpersonen uit de kerkgeschiedenis

dr. C.J. Meeuse

uitg. De Banier. 263 blz., € 37,50.

Van geslacht tot geslacht

Het gebeurt niet vaak dat een boek dat veertig jaar geleden is uitgegeven, geactualiseerd en herdrukt wordt. Dat vrij unieke gebeuren betreft dit boek van onze emeritus predikant dr. C.J. Meeuse. "Van geslacht tot geslacht" bevat een overzicht van 28 mensen die voor het christendom van betekenis zijn geweest. De eerste is Paulus, de laatste is de in 1968 overleden Karl Barth. In de titel van dit werk "Van geslacht tot geslacht" wordt de continuïteit, de Goddelijke zorg uitgedrukt. God heeft, 'zoals Hij beloofd heeft, voor Zijn kerk gezorgd van geslacht tot geslacht'. Dat wil dr. Meeuse met dit boek laten zien. Hoe de tijden en daarmee de maatschappelijke en culturele contexten ook veranderen, die belofte bleef onveranderd.

Het is een hele opgave om een keuze van personen te maken uit twintig eeuwen kerkgeschiedenis. Daarbij is niet alleen naar de geloofsleer gekeken, maar ook naar andere aspecten, zoals de Middeleeuwse vroomheid, het piëtisme, de zending, oecumene enz. De reformatoren Luther, Zwingli en Calvijn krijgen een compleet hoofdstuk toebedeeld. Bij de Nadere Reformatie zou ik persoonlijk Voetius meer centraal gesteld hebben dan Koelman. De Utrechtse hoogleraar heeft immers tijdens zijn lange leven veel geschreven en daarmee richting gegeven aan de reformatorische uitgangspunten en doelstellingen. Zie zijn belangrijke werk "Praktijk der Godzaligheid".

De laatste twee hoofdstukken hebben als onderwerp "De gereformeerde gezindte in haar verdeeldheid en eenheid en Kerk en Israël". Daarin zijn waardevolle zaken te lezen. De illustratieve 'bronteksten' bieden een meerwaarde. Een inleidend hoofdstuk, waarin de schrijver onder meer iets had verteld over de keuzecriteria - waarom bijvoorbeeld wel Bernard van Clairvaux en niet Thomas à Kempis - zou zinvol geweest zijn, evenals een persoonsnamenregister. Al met al een informatief boek. Iets voor een CGO-activiteit?

W. FIERET, LEERDAM

KERKNIEUWS

BEROEPINGSWERK

AANGENOMEN

naar Oosterend (Texel),
ds. E. Bakker te Veen

BEROEPEN

te Aalburg, Capelle aan den
IJssel-West en Gorinchem,
ds. H. Hofman te Grand
Rapids-Beckwith Avenue
(Michigan, VS);

te Den Haag-Scheveningen,
ds. J.B. Zippro te Zoetermeer;
te Klaaswaal,
ds. B. Labee te Veenendaal;
te Terneuzen,
ds. C. van Ruitenburg te Tholen.

BEDANKT

Voor Oostkapelle,
ds. H. Brons te Moerkapelle
Voor Oudemirdum,
ds. A.J. de Waard te Urk.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 252: het adres van scriba J.A.
Pul van de gemeente in Opheusden
is met ingang van heden gewijzigd in:
Zijlstrastraat 1, 4043 GL Opheusden.

BERICHTEN

JONGERENAVOND IN KAMPEN

Op maandag 6 april, Tweede
Paasdag, is er een avond voor
jongeren in de classis Kampen.
Evangelist S.R. van Klinken spreekt
over het thema: 'Alle dingen zijn nu
gereed'. Een muziekensemble o.l.v.
Marijn de Jong levert een muzikale
bijdrage, ds. A. Verschuure heeft
de leiding. Het begint om 19.45 uur
en duurt tot 22.30 uur. De inloop
is vanaf 19.30 uur. Er is ruimte voor
ontmoeting met een hapje en een
drankje. Voor de kosten wordt een
collecte gehouden. Jongeren van
ca. 18-35 jaar zijn van harte welkom.
Locatie: kerk Ger. Gemeente,
2e Ebbingestraat 3 te Kampen.

SYMPOSIUM OVER PROEFSCHRIFT BOTH

Op 22 april wordt in het Hoornbeek
College te Amersfoort het
symposium 'Samen gemeente,
samen kerkenraad' gehouden.
Het is belegd naar aanleiding
van de recente promotie van
Dick Both, over leidinggeven
binnen reformatorische kerken.
Op het symposium wordt het boek
gepresenteerd "Goed voorbeeld
doet goed volgen - leidinggeven
in reformatorische kerken",
geschreven door Dick Both en
Alex de Bruijn. De bijeenkomst
is bedoeld voor ambtsdragers en
andere gemeenteleden. Sprekers
zijn naast de auteurs onder
meer ds. P.D. van den Boogaard

(HHK), ds. A.J. van Wingerden
(OGG), ds. R.A.M. Visser (GG),
prof. dr. M.J. Kater (CGK), dr.
S.D. Post (GG) en H. Blokland
(CGK). Meer informatie over het
programma en de mogelijkheid tot
aankomen op [bothendebruin.nl/
symposium-samen](http://bothendebruin.nl/symposium-samen)

STADSWANDELINGEN DOOR LEIDEN

De Gereformeerde Bijbelstichting
organiseert historische stads-
wandelingen in Leiden. Onderweg
worden locaties bezocht die verband
houden met de totstandkoming van
de Statenvertaling. De wandelingen
worden gehouden op vrijdag 29 mei,
zaterdag 20 juni, donderdag 23 juli,
vrijdag 28 augustus en zaterdag
12 september, telkens om 10.30 uur
en 14.00 uur. Deelname is gratis,
maar een gift voor de GBS wordt
gewaardeerd. Nadere informatie
volgt na aanmelding. Aanmelden via:
stadswandeling@gbs.nl

BIJeenKOMST ADOPTIEVERENIGING

Op zaterdag 11 april
(14.00-16.30 uur)
houdt de Adoptievereniging Geref.
Gezindte (AVGG) een bijeenkomst
in de Gomarus scholengemeenschap,
Hoefslag 11 te Gorinchem. Annelie
Vander Noord (auteur van het boek
"Zij die mij droeg") spreekt over:
'Leven tussen twee culturen'.
Leden en belangstellenden zijn
welkom. Voor vragen: Hanneke

van der Zande-Slobbe, secretaris
(tel. 06-14124421) of mail naar
secretaris@avgg.nl (www.avgg.nl).

VERKOPINGEN

Poederoijen - Op vrijdag 27 maart
(8.30-21.00 uur) en zaterdag
28 maart (8.30-16.00 uur) is er in
Poederoijen een kledingbeurs aan
de Egter van Wissekerkeweg 5.
De opbrengst is bestemd voor de
nieuwe kerk en stichting Joseba
(www.kledingbeurspoederoijen.nl).
Sprang-Capelle - Vrouwenvereni-
ging Monica te Sprang-Capelle houdt
op woensdag 1 april (19.00 uur)
een verkoping in zalencentrum
Zidewinde, Julianalaan 1.

ZANGAVONDEN

Klaaswaal - Kerk Geref. Gemeente,
zat. 4 april, 19.30 uur, jongerenkoor
Hananja (Tholen), mannenkoor
Jeduthun (Krabbendijke), Reindert
Jan Rikkers en Stefan van den Berge,
orgel; leiding evangelist M. Rozema;
collecte voor In de Gouwstraat.
Leiderdorp - Kerk Geref.
Gemeente, zat. 4 apr., 19.45 uur,
kinderkoor De Jonge Lofstem en
mannenkoor Datheen, Rick van
Dorp, orgel; ds. P. Mulder, meditatie;
collecte voor Bijzondere Noden.
Zoetermeer - Vredekerk,
Zwaardslootseweg 44, zat. 28 maart,
19.30 uur, gem. koren Sursum
Corda (Gouda) en Eben-Haëzer
(Den Haag-Scheveningen),
ensemble Filomusica (parkeertip:
P4 Luxemburglaan 1)

KERKDIENTEN

ZONDAG 29 MAART 2026

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 15.00 uur stud. H.R. Keurhorst; **Aalst** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Alblasserdam** 9.30 uur ds. G.W.S. Mulder en 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Alphen aan den Rijn** 16.00 uur ds. G. Clements; **Amersfoort** 9.30 uur ds. G.J. Baan en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 19.00 uur ds. J.B. Huisman; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Silfhout; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** (locatie: GG Barneveld-Zuid) 8.30 en 14.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 11.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 9.30 uur ds. G. Clements en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Berkenwoude** 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. M.L. Dekker; **Bodegraven** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. Jsselstein; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. W. de Jong; **Boskoop** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 10.00 en 18.00 uur stud. H.R. Keurhorst; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 12.00 en 19.00 uur ds. J.M. Evers; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Delft** 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Den Haag-Scheveningen** 18.30 uur stud. L.J. van den Berge; **Deventer** 10.00 en 15.00 uur stud. K.L. Blok; **Dinteloord** 14.30 uur ds. A.A. Brugge; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. A.A. Brugge; **Doetinchem** 16.30 uur ds. P.G. Heijkamp; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 9.30 en 15.00 uur ds. G. Beens; **Eindhoven** 19.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 16.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Enschede** 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Enter** 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Gorinchem** 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Gouda** 18.30 uur stud. A.M.C. Westeneng;

Goudswaard 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **'s-Gravenpolder** 9.30 uur ds. S. Maljaars en 18.00 uur ds. A.E. Brijder; **'s-Gravenzande** 9.30 en 15.30 uur stud. A.M.C. Westeneng; **Groningen** 19.00 uur ds. A.J. de Waard; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. J.C. Kriekaart; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 (H.D.) en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Herkingen** 14.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoevedekenskerke** 14.30 uur ds. P.C. Vlot; **Hoofddorp** 16.00 uur ds. B. Labee; **Hoogeveen** 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. A.J. de Waard; **Houten** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Kampen** 9.30 (H.D.) en 15.30 uur ds. J.B. Huisman; **Kapelle-Biezeling** 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Katwijk aan Zee** 10.00 en 16.00 uur stud. L.J. van den Berge; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Kortgene** 17.00 uur ds. S. Maljaars; **Krabbendijke** 9.30 uur ds. P.C. Vlot; **Kruiningen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 9.30 en 15.00 uur ds. P.D. den Haan; **Lisse** 10.00 en 16.00 uur ds. J. Kroon; **Marknesse** 19.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Meeuwen** 18.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Meliskerke** 9.30 uur ds. A.E. Brijder en 14.30 uur ds. S. Maljaars; **Melissant** 15.00 uur stud. B.J. Meulmeester; **Middelburg-Centrum** 9.30 uur ds. J.J. Tanis; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 14.30 uur ds. M. Blok; **Mijdrecht** 10.00 en 15.30 uur ds. B.J. van Boven; **Moerkapelle** 19.00 uur ds. W.A. Zondag; **Naaldwijk** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. H. Brons; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Nieuwe-Tong** 10.00 en 18.00 uur stud. B.J. Meulmeester; **Nieuwer Ter Aa** 15.30 uur ds. K. Boeder; **Nieuwerkerk** 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. H.E.P. Fortuijn; **Nijkerk** 14.30 uur ds. G. van Manen; **Nisse** 14.30 uur ds. W. de Jong; **Nunspeet** 15.30 uur ds. A.

Schot; **Ooltgensplaat** 18.30 uur ds. M. Joosse; **Oostburg** 18.30 uur ds. M. Karens; **Oosterland** 10.00 uur ds. C. Harinck en 19.00 uur ds. M. Boersma; **Oostkapelle** 15.00 uur (H.D.) ds. A.E. Brijder; **Oppendoes** 18.30 uur ds. B. Labee; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Ouddorp** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. M. Blok; **Oude-Tonge** 19.00 uur ds. M.H. Schot; **Oudemirdum** 9.30 en 14.30 uur ds. W. Mouw; **Poederroijen** 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 9.30 en 16.00 uur ds. C. Hogchem; **Poortvliet** 18.30 uur stud. W. van Ee; **Puttershoek** 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Rhenen** 10.00 uur ds. B. Labee en 15.30 uur ds. J. Beens; **Ridderkerk-Slikkerveer** 16.00 uur (H.D.) ds. C.G. Vreugdenhil; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-Zuid** 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 14.00 uur ds. G.J. Baan en 18.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Rotterdam-Alexanderpolder** 15.00 uur ds. J. Jsselstein; **Rotterdam-Centrum** 10.00 en 16.00 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 uur ds. W. Visscher en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenzeel** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Soest** 9.30 en 16.00 uur stud. D. de Jong; **Spijkenisse** 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Sprang-Capelle** 9.30 en 16.30 uur ds. E. Bakker; **Terneuzen** 10.00 en 15.30 uur ds. M. Karens; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. J. Janse; **Tholen** 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruiten- burg; **Tricht-Geldermalsen** 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Veenendaal** 9.30 en 16.30 uur ds. F. Mulder; **Vlaarding** 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Vlissingen** 9.30 en 15.30 uur stud. W. van Ee; **Waardenburg** 10.00 en 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Wageningen** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. K. Boeder; **Westkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. R.T. Michielse en 14.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Westzaan** 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. P. Mulder; **Wierden-Aadorp** 18.30 uur stud. K.L. Blok; **Wolphaartsdijk** 14.30 uur

ds. L. van der Kuijl; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 10.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen en 19.00 uur ds. W. Visscher; **Zwolle** 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. A. Schot.

MAANDAG 30 MAART 2026

Ede 19.30 uur (uitzenddienst) ds. J.B. Huisman.

WOENSDAG 1 APRIL 2026

Yerseke 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

DONDERDAG 2 APRIL 2026

Den Haag-Scheveningen 19.30 uur (Goede Vrijdag) ds. W.A. Zondag; **Ede** 14.00 uur (huw.bev.) ds. J.B. Huisman; **Eindhoven** 19.30 uur (Goede Vrijdag) ds. W. Silfhout; **Naaldwijk** 19.45 uur ds. H.J. Agteresch; **Nieuwer Ter Aa** 19.30 uur (Goede Vrijdag) ds. A. Verschuure; **Sint Philipsland** 19.30 uur (Goede Vrijdag) ds. J.M.D. de Heer; **Spijkenisse** 19.30 uur ds. G.J. Baan; **Werkendam** 13.30 uur (huw.bev.) ds. H.J. Agteresch; **Westzaan** 19.30 uur (Goede Vrijdag) stud. H.R. Keurhorst; **Wierden-Aadorp** 19.30 uur (Goede Vrijdag) ds. F. Mulder.

VRIJDAG 3 APRIL 2026

GOEDE VRIJDAG

Aagtekerke 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalst** 17.00 uur ds. B. Labee; **Alblasserdam** 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Apeldoorn** 19.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Barendrecht** 19.30 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** (locatie: GG Barneveld-Zuid) 14.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 19.30 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 19.30 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 19.00 uur ds. G. Clements; **Berkenwoude** 19.30 uur ds. M.L. Dekker; **Bodegraven** 17.00 uur ds. W.A. Zondag; **Borssele** 19.00 uur ds. W. de Jong; **Boskoop** 18.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 19.00 uur stud. A.M.C. Westeneng; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 16.30 uur ds.

J.J. Hoogerbrug; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 14.30 uur ds. J.M. Evers; **Deventer** 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Dinteloord** 19.00 uur ds. J.J. Tanis; **Dirksland** 19.00 uur stud. K.L. Blok; **Doetinchem** 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp; **Dordrecht** 19.45 uur ds. W.A. Zondag; **Ede** 9.30 en 19.30 uur ds. J.B. Huisman; **Elspeet** 19.00 uur ds. G. van Manen; **Enter** 15.00 uur ds. S.W. Janse; **Ermelo** 19.30 uur ds. K. Boeder; **Genemuiden** 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Gorinchem** 16.30 uur stud. A.M.C. Westeneng; **Gouda** 17.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Goudswaard** 16.30 uur ds. H.A. van Zetten; **'s-Gravenpolder** 19.00 uur ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 17.30 uur ds. G.J. Baan; **Groningen** 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Hardinxveld-Giessendam** 19.30 uur ds. J.C. Kriekaart; **Hendrik-Ido-Ambacht** 19.30 uur ds. M.H. Schot; **Hilversum** 19.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoofddorp** 19.30 uur stud. D. de Jong; **Houten** 19.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Kamperland** 19.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Kapelle-Biezelinghe** 19.30 uur ds. C. Harinck; **Katwijk aan Zee** 10.00 uur ds. P. Mulder; **Kesteren** 16.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. W.J. Karels; **Kootwijkerbroek** 19.30 uur ds. G. Beens; **Krabbendijke** 19.00 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 19.00 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 19.30 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 19.30 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 16.00 uur ds. A.J. de Waard; **Lisse** 19.45 uur ds. J. Kroon; **Marknesse** 15.30 uur ds. A. Schot; **Meeuwen** 16.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Meliskerke** 19.30 uur ds. A.E. Brijder; **Middelburg-Centrum** 19.00 uur ds. M. Karens; **Middelburg-Zuid** 19.00 uur ds. M. Boersma; **Mijdrecht** 19.30 uur stud. W. van Ee; **Moerkapelle** 19.30 uur ds. H. Brons; **Nieuw-Beijerland** 19.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** 16.30 uur ds. S. Maljaars; **Nieuwe-Tonge** 16.00 uur ds. P.C. Vlot; **Nieuwerkerk** 19.00 uur ds. A.A. Brugge; **Nijkerk** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Nunspeet** 19.00 uur ds. A. Schot; **Oostburg** 15.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Oosterland** 19.30 uur stud. L.J. van den Berge;

Oostkapelle 16.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Opheusden** 19.30 uur ds. W. Mouw; **Oudemirdum** 10.00 uur ds. A. Verschuure; **Poederoijen** 19.00 uur ds. C. Sonneveld; **Poortugaal** 16.30 uur ds. M. Joosse; **Puttershoek** 19.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Rhenen** 19.30 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 17.00 uur ds. M.H. Schot; **Rijssen-Noord** 19.00 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 19.00 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 19.00 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 19.00 uur stud. H.R. Keurhorst; **Rotterdam-Alexanderpolder** 10.00 uur ds. H. Brons en 17.15 uur ds. J.M. Evers; **Rotterdam-Centrum** 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-IJsselmonde** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 19.45 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenzeel** 19.00 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 19.00 uur ds. J. de Kok; **Sliedrecht** 9.30 en 19.30 uur ds. R.T. Michielse; **Soest** 16.00 uur ds. W. Visscher; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Stolwijk** 19.30 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 16.00 uur ds. A.E. Brijder; **Terwolde-De Vecht** 19.30 uur ds. J. Janse; **Tholen** 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; **Tricht-Geldermalsen** 16.30 uur ds. W.J. Karels; **Uddel** 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 19.30 uur ds. A.J. de Waard; **Utrecht** 19.30 uur ds. W. Harinck; **Veen** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 19.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 19.30 uur ds. J.M. Evers; **Waarde** 9.30 en 19.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Wageningen** 17.00 uur ds. J. van Laar; **Werkendam** 9.30 en 19.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 18.30 uur stud. B.J. Meulmeester; **Woerden** 19.00 uur ds. J. IJsselstein; **Wolphaartsdijk** 16.00 uur ds. M. Karens; **Yerseke** 19.30 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 19.30 uur ds. W. Silfhout; **Zoetermeer** 19.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwijndrecht** 19.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Zwolle** 15.00 uur ds. G. van Manen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 29 MAART 2026

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 9.30 uur; **Amsterdam** (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.00 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I)

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

9.30 en 15.30 uur ds. S.W. Janse;
Leeuwarden (Achter de Hoven 2c)
 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de
 Visser en 16.00 uur evang. C. van
 Drunen; **Rotterdam** (Gouwstraat
 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema;
Scheveningen (Keizerstraat 177)
 14.30 uur evang. M. van Velden.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN
VRIJDAG 3 APRIL 2026
GOEDE VRIJDAG
Alkmaar (Willem Buytewechstraat
 2) 19.00 uur evang. J. Krijgsman;
Amsterdam (Looiersgracht 70)
 16.30 uur evang. M. Vos; **Breda**
 (Vriesdongen 1) 19.00 uur; **Emmen**

(Prinsesselaan 6 I) 19.30 uur evang.
 S.R. van Klinken; **Leeuwarden**
 (Achter de Hoven 2c) 19.30 uur
 evang. S. de Visser; **Merksem**
 (Jaak de Boeckstraat 21-23) 19.00
 uur evang. A. van Setten; **Tilburg**
 (Offenbachstraat 105) 19.30 uur
 evang. H.J. van den Boogaart.

ADVERTENTIES

Advertenties en familieberichten aan

Verloop, Alblasserdam:

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
 078-6912899, saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag

vóór de week van verschijning
 aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties
 uiterlijk aanleveren maandag 9.00 uur.

Vakantiewoningen te huur in
 de mooie **Duitse Pfalz**. Volop
 natuur, rust, ruimte. Meer info:
 www.beth-etham.de of 0049-
 6385-9255577 (vaste net)
 of 0049-151-57262272
 (mobiel met Whatsapp).
 We spreken Nederlands!

Lekker weg in Zeeland?

www.karensrecreatie.nl
 033 2771884

Te huur Chalet Boisée

ons **boshuisje** met **hottub**
 op de Veluwe. Max. 5 pers.
Korting voor nu t/m 30 april!
 Kijk op www.chaletboisee.nl /
 06-28639615

Zomervakantie in Zeeland

Te huur Yerseke, vrijstaande
 woning, tuin en omgeving
 om tot rust te komen.
 Voor info: 06-12711804

Uitrusten in de Betuwe?

06 37 18 21 93
 www.vakantiehuisjedevlissing.com

Slotconcert dirigentencursus
D.V. zaterdag 18 april 2026
 Adullamkerk Ger. Gem. Waarde
 Tijdens dit concert wordt
 het Projectkoor 'Ad Novum
 Conductor' gedirigeerd door
 de cursisten van de
 dirigentencursus BZGG van
 het afgelopen seizoen.
 Aanvang: 19.30 uur
 Toegang: gratis
 Er wordt een collecte
 gehouden voor de onkosten.

Nieuw in Zeeland!
 www.campingdevierwindstreken.nl
 Tel. 06 250 500 61

Wegens grote belangstelling
 uit herdruk: **Ruth**, ds. E. Venema
 en **Christus verhoogd**, ds. C.
 Harinck, www.ramshoorn.nl

**Eenzaam, moeilijk rond-
 komen of iets anders? Vraag
 steun! Gaat het wel goed?**
 Help als maatje of donateur.
 Leef matig als goed rentmeester.
 St. kleinesteun.nl 06-34180256

Elevate - energiedrankje
van NeoLife: goed voor het
 geheugen, de concentratie,
 het humeur, mentale rust.
 Gluten- en suikervrij. Maart-
 aanb. Kommie 06-34826766
 www.naturalhealthproducts.nl

ZATERDAG
 SGP-jongerendag
11 APRIL

SPANNING... ONDER DRUK!?
 HET KRUISPUNT BARNEVELD
MELD JE AAN!
 SGPJONGERENDAG.NL

SPREKERS
 HUGO DE JONGE
 PIETER COBELENS
 CHRIS STOFFER

Worstel je met negatieve overtuigingen, piekeren of lastige relaties?
 Voel je je vastgelopen en weet je even niet hoe verder?

Voel je welkom om even op adem te komen.
 In een veilige en rustige omgeving luister ik naar jouw verhaal en loop ik
 een stukje met je mee. Samen bekijken we wat er speelt en wat jou kan
 helpen om weer verder te kunnen.

Welkom, vraag vrijblijvend wat ik voor je kan betekenen.

Eline van der Waal
 www.Coachpraktijk-EigenWijs.nl
 Westmaas - Elspeet, 06-15604697

Welcura
 Unieke begeleiding bij autisme

Wij begeleiden kinderen, jongeren en
 volwassenen met autisme, en hun netwerk. Thuis
 of op de woonlocaties. We werken vanuit een
 reformatorische levensovertuiging, met oog voor
 identiteit en vertrouwen in groei.

Er is ruimte gekomen voor Persoonlijk Begeleiders
 in de teams van onze locaties in Barneveld en
 Barendrecht. Kijk voor meer informatie op de
 website.

Meer weten?
 Kijk op welcura.nl of
 neem contact op via
info@welcura.nl

**Ruimte
 om te
 leven.**

ACTIVITEITEN

Kansen en uitdagingen als je kind AD(H)D heeft

Voor ouders van kinderen en jongeren met AD(H)D en een (boven)gemiddelde intelligentie

Dinsdag 7 april – 19.45 uur | 's-Gravenpolder | Lukkie Zijlstra

Donderdag 28 mei – 19.45 uur | Terwolde | Carla Kok

Studiedag Autisme, geloof en kerk

Georganiseerd door: Platform Autisme in de kerk

Zaterdag 28 maart – 09.45 uur | Veenendaal

Het goede in kwade dagen

Voor mantelzorgers van mensen met de ziekte van Parkinson

Woensdag 15 april 2026 – 19.30 uur | Stolwijk | H.M. Lobbezoo

Veerkracht in het gezin

Voor ouders van kinderen met een verstandelijke beperking

Donderdag 16 april 2026 – 19.30 uur | Woerden | Gertrude Willemsen

Mijn kind wordt 18 jaar; en nu?

Voor ouders van kinderen met autisme en een verstandelijke beperking

Dinsdag 21 april 2026 – 19.30 uur | Ridderkerk-Slikkerveer | Peter de Vos en Corine Rademaker

Samen maken, samen proeven

Voor volwassenen met een visuele beperking en hun partner én voor (ouders van) kinderen met een visuele beperking

Zaterdag 9 mei 2026 – 10.00 uur | Gouda

Autisme in relatie

Voor vrouwen die getrouwd zijn met een man met (een vermoeden van) autisme

Donderdag 21 mei 2026 – 10.00 uur | Woerden

Helpende Handen adviseert en ondersteunt mensen met een beperking en hun naasten in hun zoektocht naar zorg of ondersteuning die aansluit op de hulpvraag. Wat kunnen we voor jou betekenen?

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl
www.helpendehanden.nl

Mijn kind begrijpt anderen niet goed

Hoe help ik hem of haar in contact met anderen?

Kinderen met bijvoorbeeld ASS, ADHD of een andere ontwikkelingsproblematiek kunnen moeite hebben met sociale situaties. KOC biedt begeleiding om sociale vaardigheden te versterken en het zelfvertrouwen te vergroten.

Heeft u een vraag of wilt u zich aanmelden?
Bel of mail naar toegang@koc.nu.

koc.nu
(0318) 517 310 | info@koc.nu

Kom jij ook Gezellig wonen in ONS GEZINSHUIS?

ER IS 1 WOONPLEK BESCHIKBAAR!

PGB   WLZ-indicatie

Reformatorische identiteit   Kleinschalige setting

Lunteren   Vaste gezinshuisouders

Voor meer informatie, kunt u contact opnemen met Andrea
> Telefoon: 06 31 05 76 78
> E-mail: info@deruitenbeek.nl

De Johannes Calvijnschool is een protestants-christelijke basisschool in Gouda met circa 400 leerlingen. Vanuit een doorleefde identiteit werken we met een betrokken team aan goed, veilig en toekomstgericht onderwijs.

WIJ ZOEKEN EEN:

Duo-directie Johannes Calvijnschool in Gouda
BEIDEN MINIMAAL 0,6 FTE

Ben jij een ervaren directeur die werkt vanuit een christelijke levensovertuiging en visie weet te verbinden aan praktijk? Voor de Johannes Calvijnschool zoeken we twee directeuren die samen leiding geven aan een betrokken team. Je bouwt aan onderwijskwaliteit, identiteit én een professionele leer- en teamcultuur. Binnen het leiderschapsteam werk je actief aan ontwikkeling en continuïteit. Je bent zichtbaar, communicatief vaardig en draagt met overtuiging bij aan een toekomstbestendige koers voor deze mooie school.

Kandidaten met belangstelling voor een eenhoofdige directie nodigen wij ook uit om te reageren.

Deze procedure wordt begeleid door Het Onderwijsbureau BV. Bekijk de volledige vacature via de QR-code of op <https://www.hetonderwijsbureau.nl/werving-en-selectie-onderwijs/vacatures-onderwijs/>

Voor meer informatie kan je ook bellen naar de adviseur van Het Onderwijsbureau BV. Laurens van den Berg op: 06 4406 8557

ds. D.L. Aangeenbrugschool

Het bestuur van de Ds. D.L. Aangeenbrugschool te Terneuzen is met ingang van het nieuwe schooljaar op zoek naar:

GROEPSLEERKRACHT(EN) bij voorkeur middenbouw
(betrokkingsomvang en werktijden in overleg)

Wij komen graag met je in gesprek als:

- jij hart hebt voor kinderen;
- jij de reformatorische grondslag onderschrijft en die van harte wilt uitdragen;
- jij met jouw kwaliteiten ons enthousiaste team wilt versterken;
- jij graag werkt aan goed onderwijs.

Lijkt het je mooi om in ons team in Zeeuws-Vlaanderen te komen werken? Neem dan contact op met de directeur, Jan Hendrik Guiljam, tel. 0115 - 61 29 77 of 06 - 87 97 26 42

Stuur je sollicitatie voor **D.V. 17 april 2026** per mail naar jh.guiljam@dlagb.nl

Zoek je woonruimte in Zeeuws-Vlaanderen? Wij helpen je graag!

KROON
TEGELS & PVC

Specialist in vloertegels, wandtegels en PVC vloeren

Energieweg 8c | 4231 DJ Meerkerk | 0183 - 35 42 25
info@kroontegels.nl | kroontegels.nl

Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

Werken waar liefde woont

Geniet jij van het begeleiden en coachen van studenten? Ben jij een echte verbinder met een hart voor opleiden en onderwijs? Van harte welkom als:

Praktijkopleider

- 🕒 Vanaf 16 uur per week
- 📍 Woonzorgcentrum Nebo (Zwijndrecht)

Interesse? Scan de QR-code en check de vacature!

Cedrah.nl/werkenbij

Elim
ZORGGROEP SIRJON

Wilt u leidinggeven in de zorg en tegelijk dichtbij bewoners en medewerkers staan?

Bij verpleeghuis **Elim** zoeken wij een betrokken **teamleider**.

Lees meer en solliciteer via
elim-barneveld.nl/teamleider
Meer teamleidervacatures op onze website.

Zoek jij vakantie-werk in de zorg?

De Schutse
Zorg wat er echt toe doet

26-jarige apothekersassistent zoekt zelfst. woonruimte in Scherpenzeel of omgeving om te huren. Lize Verschuure, 's avonds bereikbaar op tel. 06-29351123

Bureau Mark.

Mark Verweij
Psychosociaal therapeut

mark@bureau-mark.nl
+31 (0)6 53 29 69 57
bureau-mark.nl

Actie voor uw vereniging, kerk of goed doel?

Verdien op een leuke en smakelijke manier geld met een rolladeactie/vleesactie van Slagerij Bart Adriaanse. Goede marge, heerlijke producten en een mooie opbrengst. Ook andere opties zijn mogelijk; we denken graag met u mee!

info@slagerijbartadriaanse.nl
06-18670731
www.slagerijbartadriaanse.nl

Je hoofd nooit stil? Vast in angst, stress en onrust?

Doorbreek die cirkel en ervaar rust!

Gratis online workshop 'Weg met je onrust!'
2 april | 10.00 uur
Jouw eerste stap naar rust en ontspanning!

AB STRESSENONRUSTDEBAAS.NL
Albert van den Berge

tel. 06-25081102

HUIZELIJKE Winterdijk

Word jij onze bestuursadviseur?
24 - 32 uur per week

Wat hebben wij te bieden?
Bekijk de vacature en ontdek wat werken bij Winterdijk zo bijzonder maakt.

Meer weten?
Scan de QR voor meer info!

werkenbijwinterdijk.nl

De Bron
Vereniging voor Christelijk Onderwijs op Gereformeerde Grondslag Neder-Betuwe

Geef richting aan ons onderwijs

Beleidsmedewerker
onderwijs en kwaliteit

Meer informatie en solliciteren?
Kijk op www.debronscholen.nl/werken-bij of neem contact op met J.A. Zwerus (directeur-bestuurder), 06-404 647 65, jazwerus@debronscholen.nl.

DE KOSTUUMSPECIALIST

De grootste in ambtskostuums, zakelijke (maat)pakken én trouwkostuums. We adviseren u graag persoonlijk (desgewenst op afspraak), van harte welkom!

Bergambacht | Veenendaal | [f](#) [@](#) [p](#) [in](#) speksnijder.nl

SPEKSNIJDER

mode met aandacht

JOH.DEHEER
toetsen en meer. sinds 1898

Uw orgel en piano specialist

www.johdeheer.nl
Leeghwaterstraat 46/47 · 3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611 · email: info@johdeheer.nl

mediorah

Vast in een Pornoverslaving?

Mediorah helpt je weer grip te krijgen! zet de eerste stap naar herstel en neem contact op.

www.mediorah.nl

100 % online behandelproject mogelijk

HARKES
Begrafenissen

harkesbegrafenissen.nl
0172 - 21 21 22
WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

bijzondere noden
handen van de kerk

€ 4,50
per stuk

Wat is je belijdenis je waard?

Wat als je belijdenis gevolgen heeft voor je dagelijks leven? Schenk één van onze boeken over christenen in vervolging en verdrukking.

Meer informatie:
bijzonderenoden.nl/webshop

Begrafenisonderneming
sinds 1982 — *de Jongh*

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar én beschikbaar	Waardenburg 0418 - 652 039 Hardinxveld-Giessendam 0184 - 611 154 Werkendam 0183 - 701 017 Dordrecht e.o. 078 - 6412 740 Nieuw-Lekkerland 0184 - 683 838 Barendrecht 0180 - 628 908
--	---

Wij verzorgen geen crematies

info@begrafenisondernemingdejongh.nl | www.eenwaardigebegrafenis.nl

de **Saambinder**
BEWUSTE KEUZE

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: J. van 't Hul, W.G. Hulsmán, ds. G.W.S. Mulder
Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:
ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten, meditaties en voor vragen die bestemd zijn voor de redactie:
J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E redactie@desaambinder.nl
Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17:00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen:
voor Nederland: € 15,50 per halfjaar voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:
A.C. Kieboom
Vicksburg, MI 49097
T 001 269 720 3533
E saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl (doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin: www.gemeenteengezin.nl

Studenten: www.studentengergem.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van redenen niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Mensen met een leesbeperking kunnen door middel van een abonnement van de Christelijke Bibliotheek voor blinden en slechtzienden (cbb.nl) wekelijks De Saambinder lezen.

VRAAG EN ANTWOORD DOOR DS. LABEE

Hoe moeten we de woorden over Ismaël (Genesis 21:20a) uitleggen? Kan de Heere in tijdelijke noden voorzien terwijl Zijn bijzondere genade gemist wordt?

EN GOD WAS MET DE JONGEN

ISMAËL, GOD (VER)HOORT

In Genesis 21 lezen we de heerlijke vervulling van Gods belofte aan Abraham, met de geboorte van Izak. Het is de tweede zoon van Abraham, maar de eerste zoon van Sara. De oudste zoon heeft Hagar hem gebaard. Van de Engel des HEEREN, de Heere Christus Zelf, is zijn naam gegeven: 'Ook zeide des HEEREN Engel tot haar: Zie, gij zijt zwanger en zult een zoon baren; en gij zult zijn naam Ismaël noemen, omdat de HEERE uw verdrukking aangehoord heeft' (Genesis 16:11).

Aangrijpend is echter de geschiedenis. Ismaël bespot uit 'bitterheid', afgunst en jaloezie zijn jongere halfbroer. Sara stelt

Abraham voor om moeder en kind weg te sturen en ondanks het diepe verdriet van Abraham geeft hij hieraan - op Gods bevel - toch gehoor. Op de zwerftocht door de woestijn Berséba lijkt de jonge Ismaël een ellendige dood door gebrek aan water te sterven. En weer wordt zijn naam zo wonderlijk waar: God (ver)hoort!

Opnieuw lezen we dat de Zaligmaer roept tot de bitter bedroefde Hagar: '...en de Engel Gods riep Hagar toe uit den hemel en zeide tot haar: Wat is u, Hagar? Vrees niet, want God heeft naar des jongens stem gehoord, ter plaatse waar hij is' (Genesis 21:17b). Weer krijgt ze de belofte dat haar zoon tot een groot volk zou worden en aansluitend opent de Heere haar ogen voor een waterput.

Dan lezen we die opmerkelijke woorden: 'En God was met den jongen...' (Genesis 21:20a). De kanttekening (28) geeft als uitleg: 'God was hem gunstig, en zegende hem naar den inhoud Zijner belofte, zoveel het tijdelijke betreft'. Onze vaders verwijzen verder naar vers 22 waar we lezen: 'Voorts geschiedde het terzelfder tijd, dat Abimélech, mitsgaders Pichol, zijn krijgsoverste, tot Abraham sprak, zeggende: God is met u in alles wat gij doet'. Hier schrijven onze vaders: 'God de Heere is met de Zijnen niet alleen door lichamelijke, maar ook door geestelijke zegeningen, hoewel Abimélech en Pichol eigenlijk hun ogen op den lichamelijken en tijdelijken zegen geslagen hadden'. Wat een oneindig verschil: bij Ismaël, God (ver)hoort, lijkt het alleen om tijdelijke uitredding uit noden en zegeningen voor het hier

en nu te gaan. Inderdaad is het dus mogelijk dat de Heere in tijdelijke noden voorziet en dat Zijn bijzondere genade gemist wordt. Abraham mag weten dat de Heere met hem is en tijdelijke én geestelijke zegeningen toeschikt.

IZAK, GOD HEEFT MIJ EEN LACHEN GEMAAKT

De tweede zoon van Abraham heeft zijn naam niet voor zijn geboorte gekregen bij monde van de Heere Christus. Het was vader Abraham die de naam Izak uitsprak. Wellicht na de woorden van moeder Sara die we lezen in vers 6: 'God heeft mij een lachen gemaakt; al wie het hoort, zal met mij lachen'. Daarbij is in de kantlijn te lezen (6): 'Eensdeels der verwondering over de zeldzaamheid van deze zaak; anderdeels der vreugde, omdat velen zich over deze weldaad Gods verblijden zullen'. In de levensopenbaring van de aartsvader Izak kwam Godsvreze openbaar die we zo node missen in alles wat we van Ismaël in de Schrift lezen. Als hij jaren later in het veld te vinden is, lezen we: 'En Izak was uitgegaan om te bidden in het veld' (Genesis 24:63a). Met onze vaders (kanttekening 80) menen we: 'om te denken, te peinzen, dat is, om zijn zinnen met godzalige gedachten en aanbiddingen voor den Heere te oefenen'. Het ging hem om die bijzondere genade, om de gemeenschap met God.

Lezer(es), in welke persoon is uw leven getekend?

HEB JIJ/HEBT U OOK EEN VRAAG?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. **Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.**